

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Nona. De Unitate specifica Materiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

citer peteret esse in centro, non sequitur tamen, quod sit in situ violento, quando est super superficiem terræ, quia non est extra latitudinem sive sphaeræ: sic in proposito materia non est in situ violento, licet sit sub ignobiliore & appetat nobiliorem: quia est adhuc sub sua naturali perfectione. Sed

Instatur: Hinc sequeretur, quod materia unicum tantum appeteret formam, sed hoc est contra commune, ergo: probatur, lapis tendendo deorsum, simpliciter tantum appetit unicum centrum, ergo etiam materia unicum tantum formam: probatur consequentia, si lapis esset in centro, nullum aliis ubi expetret, quia esset in suo loco perfectissimo, ergo etiam materia, nullam aliis formam, quia esset sub perfectissima, quod est contra mox dicenda. Resp. negando sequelam, quia cum appetitu majori formæ nobilioris, stat quoque appetitus formæ ignobilis: ad probationem sequelæ dico: quod licet lapis magis appetat centrum, non tamen illud appetit, quin possit naturaliter quiescere in superficie, & si esset in centro adhuc potest habere appetitum ad quiescendum naturaliter & non violentè in superficie, prout etiam dicam de materia.

Urgetur. Non potest esse major vel minor inclinatio ad quidpiam in aliquo, nisi illud sit capax intensiōnis & remissionis, sed materiæ appetitus non est capax intensiōnis & remissionis, ergo majorem inclinationem habere non poterit ad unam præ alia formam: probatur mi. quia appetitus materiæ est unicus & indivisibilis, ergo. Resp. 1. Argumentum bonum esse, sed æquè esse Adversariis solvendum, quia ipsi quoque concedunt materiam appetere plures formas substantiales, item & accidentales & magis illas, quàm has. Resp. 2. dist. ma. nisi sit capax intensiōnis & remissionis formaliter vel virtualiter, aut æquivalenter, concedo ma. nisi sit capax formalis intensiōnis semper, nego ma. & dist. similiter min. nego consequentiam. Itaque materia unico & indivisibili, aptitudinali respectu, respicit omnes formas, tanquam terminum adæquatam, tamen respectus ille prius ex natura rei refert materiam ad formam perfectiorem, quàm ad imperfectiorem, & eodem respectu respicit illas cum tali subordinatione, & in hoc sensu dicitur materia appetere magis perfectam quàm imperfectam, non quoad aliquam intensiōnem & remissionem.

DICO 4. Materia, dum est sub forma nobiliori, adhuc appetit formam minus nobilem. Hæc est Doctoris I. d. r. q. i. Probatur: Materiæ appetitus non est aliud, quàm ejus perfectibilitas, sed non obstante formâ perfectissimâ, materia adhuc esset perfectibilis per formam minus perfectam; probatur minor, quia posse materiam perfici, non est aliud, quàm posse facere cum forma unum per se, sed hoc potest facere cum quacunque forma, ergo. Confirmatur, quia appetitus materiæ ad quancunque formam, est ejus proprietas, sed talis semper manet durante re, & subjecto, cuius est proprietas, ergo non obstante quacunque formâ, materia habebit adhuc appetitum ad alias formas,

esto illæ sint minus nobiles, minusque perfectæ: Sed

Opponitur Autoritas Doctoris subtilis I. d. r. q. s. ad ultimum dico; ubi asserit, quod materia sub perfectissima forma totaliter satiatur quoad appetitum, verba ejus sunt hæc: *Dico, quod non quæcunque forma satiat materiæ appetitum totaliter & extensivè, nisi in illa omnes formæ inferiores includerentur;* Ergo si materia habet perfectissimam formam, satiabitur plenè ejus appetitus & consequenter, dum est sub perfectissima & nobilissima, non appetet minus nobilem. Sed & Scotum loqui de forma in qua includerentur omnes aliæ formæ, non tantum eminentur & quoad perfectionem illarum, sed etiam formaliter & secundum se; & tunc verum est, quod non appeteret ullam aliam, quia haberet omnem formam ad quam dicit appetitum, conclusio verò loquitur de perfectissima forma in prima acceptione tantum. Deinde & 2. Scotum ibi non velle, quod satiarentur omnes ejus appetitus ita, quod non possit ullam aliam formam appetere, sed tantum vult, quod illa unica forma satiaret omnes appetitus materiæ intensivè, ita quod nullam formam posset appetere, quæ magis intensivè eam satiaret & perficeret, & quod materia tunc appeteret adhuc alias formas, nihil absurdi sequeretur magis, quàm quod beatus videns Deum perfectissimè, peteret adhuc videre alias res creatas. Sed

Instatur: Voluntas non potest appetere, vel saltem non appetit minus bonum relicto majori & perfectiori bono, ergo nec materia, quia nihil appetit quod est malum sibi. R. I. negando ant. quia non tantum potest, sed & frequentè relicto nobiliori bono appetit minus nobile, ut patet ex illo Ovidii: *Video meliora proboq; deteriora sequor*: unde negatur etiam consequentia & ratio pro probatione adducta, quia licet materia appeteret minus nobilem formam, nihilominus non appeteret aliquod malum, sed simpliciter aliquod bonum, licet malum secundum quid, imò nec imperfectum, sub hac ratione, sed sub ratione boni, & ratione perfectionis.

QUÆSTIO IX.

De Unitate Specifica Materia.

Quæstionem hanc examinandam instituo, de omni materia possibili, id est tam de sublunari, quàm cœlesti, & illa, ex quibus substantiæ spirituales ut Angeli & animæ componerentur, si constarent materia, ut nonnulli Sanctorum Patrum & Doctorum senserunt, unde quæstionem hanc pluribus resolvam conclusionibus, & imprimis

DICO I. Non videtur implicare alia materia specie distincta à nostra. Hæc est communior inter Scotistas & Recentiores contra Baronem, & Probatur, quia potest Deus creare alium mundum, & alium seriem rerum ab hac, quæ defacto est planè distinctum, ergo erunt ibi aliæ & aliæ dispositiones ad alias formas suscipiendas & consequenter alia materia. Probatur secun-

XVIII.

Opponitur & solvitur Arist.

I.

II.

Non implicat alia materia specie distincta.

secundò: Quia non implicat, quòd aliquod subiectum limitetur ad determinatas aliquas formas suscipiendas, ergò etiam non implicat, quòd materia limitetur ad aliquas determinatas actu, sed illa materia sic limitata esset diversæ speciei & rationis à nostra, patet ant. quia defacto videmus accidentia & quantitatem præcipuè esse limitatam ad suscipiendas qualitates & alia respectiva, ita ut nullam formam suscipere possit substantialem, sicut nec potest quodlibet aliud accidens. Probatur tertio: Quia si Angeli constarent materia, illa deberet esse diversæ speciei à nostra, ergò: sed de hoc infra expressè agam, nunc contra conclusionem

III.
Argumentum in contrarium.

Arguitur. Si esset aliqua materia possibile alia à nostra, illa deberet esse imperfectior, sed non posset esse imperfectior, ergò. probatur mi. quia nostra est imperfectissima, ergò nulla posset esse imperfectior. R. dist. ma. si formæ, quarum illa materia esset susceptiva, nec numero, nec perfectione essent æquales, concedo sequelam, si essent æquales vel perfectiores, nego sequelam & minorem: quia nostra materia non est ita imperfecta, ut omnium sit imperfectissima, nam imprimis est perfectior omnibus accidentibus. Deinde non videtur improbable, quòd sit etiam perfectior multis formis substantialibus materialibus, adeoque non est absolute imperfectissima dicenda.

Instatur. Ens perfectissimum non potest multiplicari specie, ergò nec ens imperfectissimum, qualis est materia. Resp. primò, negando consequentiam, ejusquè suppositum, videlicet materiam esse ens imperfectissimum, ut paulò ante dixi. Resp. secundò, negando consequentiam, disparitas est, quia si ens perfectissimum non posset multiplicari specie, sequeretur, quòd nec posset multiplicari numero, quia ens perfectissimum, quale est Deus, super omnia benedictus, nec numero multiplicari potest; unde ens perfectissimum excludit ratione infinitatis omnem multiplicationem, non sicut ens imperfectum. Deinde dico materiam non esse ens imperfectissimum.

Urgetur. Actus purus non potest alium in perfectione superare, ergò nec pura potentia poterit alià esse imperfectior vel perfectior. R. negando consequentiam, quia actus purus omnem possibilem perfectionem sibi identificat, ita quòd excludat omnem imperfectionem: pura potentia verò non excludit omnem omnino perfectionem, adeoque una alià perfectior esse potest.

IV.
Sublunarium est una specie infima.

Dico 2. *Materia sublunarium probabilissime est una specie atomà.* Ita Doctor & communis omnium.

Probatur Conclusio: Quia essentia materie consistit in ratione subiecti seu receptivi formarum, sed materia omnis rerum sublunarium est ejusdem receptivitatibus & capacitatis ad formas, ergò est ejusdem rationis & speciei, probatur, quia quælibet materia est capax cujuslibet formæ, cujus est capax altera, ergò quælibet est ejusdem receptivitatibus & capacitatis: probatur ant. ex mutationibus, quas

videmus experientià fieri, circa eandem materiam, quia ex aqua facti sunt pisces, ex piscibus putrefactio vel combustio fiunt cineres, & terra, ex cineribus & terra gignitur gramen, ex gramine es ab animali sanguis & semen, ex semine animal & sic de cæteris, imò ex terra generatur arbor, ex arbore ignis, ex igne aer, ex aère aqua, ubi planè per circulum ab eodem reditur ad idem.

Dices: Si ratio quid probaret, probaret etiam, quòd omnes formæ sint ejusdem speciei, sed hoc est inconveniens dicere, ergò etiam erit inconveniens dicere, materiam esse ejusdem speciei: probatur sequela, quia sicut omnes materiam sunt ejusdem receptivitatibus, ita etiam formæ sunt ejusdem activitatibus & informativitatibus, ergò. R. negando sequelam cum sua probatione, ratio est, quia tota essentia materie consistit in susceptivitate, non verò tota essentia formæ in informatione, quia hæc non solum informat, sed etiam est principium diversarum operationum. Sed

Instabis: Omnes potentie distinguuntur specie, quando actus sunt specie distincti, sed materie actus sunt specie distincti, ergò etiam ipsa. Sed R. negando ma. universaliter, vel si mavis distinguere eam: potentie distinguuntur specie, quando potentie respiciunt actus determinatæ speciei, concedo ma. quando respiciunt actus tantum indeterminatè, nego ma. & dist. sic min. nego consequentiam, vide dicta supra, sed principaliter contra Conclusionem

Opponitur Autoritas Aristotelis lib. 4. de Cælo cap. 5. ubi ait: *Ad aliam formam aliam materiam esse necessariam, & in genio ac corrupto manere eandem materiam numero, non verò specie.* Sed R. Aristotelem tantum velle, quòd in quolibet composito sit alia & alia species accidentaliter, non verò essentialiter, in quantum videlicet materia secunda per accidentalem dispositionem ad hanc illam specie formam est determinata.

Instatur: Aristoteles dicit: materiam primam & non secundam, se habere respectu formarum substantialium, sicut materia artificiatorum respectu formarum artificialium, sed hæc est specie diversa, ut patet de auro, stannino, ligno, &c. ergò etiam materia prima est specie diversa. R. dist. ma. Materia prima sic habet sicut materia artificiatorum secundum entitatem suam, nego ma. quantum ad hoc, quòd sicut artificiatorum materia successivè plures formas possit suscipere, ita etiam materia plures formas naturales, concedo maj. unde concessa mi. nego consequentiam: quia non est comparatio secundum omnem respectum, alioquin etiam deberet esse generabilis & corruptibilis, quòd tamen nemo dicit: deinde materia quamlibet formam suscipere potest, non tamen materia artificiatorum, nam ex plumbo non fit gladius vel aratrum, nec ex trunco Mercurius.

Urgetur: Hinc sequeretur, quòd Homo & Leo, non distinguerentur specie totaliter.

iter & adaequatè, sed hoc non est dicendum, ergò. R. dist. sequelam, si per totalitèr & adaequatè intelligatur, non distinguitur secundum utramque partem speciei, concedo ma. si intelligatur, quòd simpliciter totum non distinguitur specie, nego ma. & consequentiam. Itaque ad distinctionem specificam hominis & leonis sicut etiam quarumcunque specierum sufficit, quòd forma, quae praecipue datur esse & distinguit, sit in iis specie diversa, sicut etiam, ut aliqua specie distinguantur Metaphysicè sufficit, quòd differentia sit specie diversa, idem enim genus per plures specificas differentias contrahitur; Imò satis probabile esse dico, quòd non modò variatio formae sufficiat ad specificam distinctionem, sed etiam puto, quòd aliqua specie distinguuntur, licet haberent easdem formas, dummodo in ipsis esset alia & alia materia: nam unitas & convenientia ex integra causa, variatio autem & distinctio ex quacunque variatione cuiuscunque partis, nam species se habent veluti numeri, qui ad cuiuscunque unitatis variantur. Ergò.

VII.
Hec autem
supponitur
distinguitur.

Dico 3. *Materia corporum caelestium, ex suppositione quòd datur, non distinguitur specie à materia corporum sublunarium.* Hæc est Doctoris 2. d. 14. q. 1. & suorum, quam etiam tenent D. Bonaventura, Avicenna & tenent plurimi Recentiores, ut Molina, Hurtadus, Quiedo &c. Et

Probatur primò. *Authoritate D. Augustini lib. 12. Confess. cap. 8. Tu Domine fecisti mundum de materia informi, quam fecisti de nulla re, penè nullam rem, unde faceres magna, quæ mirantur filii hominum, valde enim mirabile hoc caelum corporeum; sed per mundum intelligitur caelum & terra, ut habet ibidem cap. 19. & lib. Imperf. Gen. cap. 3. & 4. & cap. 3. expressè hæc habet: Mundus vocatur digestio & ordinatio, singularum quarumq; rerum formarum & distinctarum. Ipsa verò materies, caelum & terra, veluti semen caeli appellata est, quasi confusum atq; permixtum, ab Artifice Deo, accipiendâ formis idoneum.*

Probatur Conclusio secundò *ratione: Quia non sunt multiplicanda entia sine necessitate, sed nulla est necessitas multiplicandi materias, ergò non est dicendum, quòd alia sit materia caelorum, alia sublunarium: probatur mi: si esset aliqua necessitas, esset maximè, ut salvetur incorruptibilitas caelorum, sed ad hanc salvandam non requiritur multiplicatio materialium, ergò. ma. est Adversariorum: minor autem inde patet, quia in sententia nostra caeli sunt simpliciter corruptibiles, ergò non requiritur alia materia ad salvandam incorruptibilitatem, cum nulla sit; probatur ant. tum ex labore & doctrina Astronomorum, qui deprehendunt caelos esse passibiles, nam non modò in luna, sed & in sole, & stellis beneficio tubi optici maculas tam fixas, quam mobiles, tum quia Mathematici ajunt: Cometas non modò in re-*
F. Amandi Hermann Physica.

gione aëris, sed & in ipsis fieri caelis: tum denique quia sacra Scriptura simpliciter testatur caelos esse corruptibiles, nam 2. Petri 3. clarè dicitur: *Latet eos hoc volentes, quòd caeli erant prius, & terra de aqua & per aquam confusus Verbo Dei, per quæ ille tunc mundum aqua inundatus perivit, caeli autem qui nunc sunt, & terra eodem verbo repositi sunt: igni reservati in diem iudicii & perditionis, Impiorum hominum &c. Adveniet autem dies Domini, ut sur, in quo caeli magno impetu transibunt, elementa verò calore solventur, terra autem & quæ sunt in eâ opera exurentur. Cum igitur hæc omnia dissolvenda sint &c. caeli ardentés solventur, per quæ verba satis & sufficienter declaratur caelorum mutabilitas & corruptibilitas, ergò.*

Dices: Per Caelos intelligi aërem, non verò caelos & sphaeras caelestes, sicut etiam in Evangelio, Aves in aëre volantes, aves caeli vocantur. Resp. quòd quamvis per caelum nonnunquam intelligatur aër, nihilominus rarò, aut vix invenietur, quòd aër appelleretur in plurali *caeli*. Deinde dicitur, quòd caeli sint liquefactione solvendi, quòd de aëre verificari non potest, cum ipse absque hoc sit liquidus, nihil enim liquefit nisi solidum, quales sunt caeli, de quibus dicit Beatus Job 37. quòd sint *solidissimi quasi ære fusi*. ergò non aër, sed caeli intelliguntur in textu adducto. Sed

Dixi autem in conclusione, Ex suppositione quòd datur, quia hæc quaestio non potest locum habere apud eos, qui simpliciter negant, caelos esse compositos Physicè secundum partes duas essentielles realitèr distinctas, ut tenent Averroistæ & Thomistæ, negantes esse ejusdem speciei, ut materiae incorruptionem salvent.

Dico 4. *Si Angeli essent compositi ex materia & forma, adhuc essent spirituales, sed eorum materia esset diversæ rationis à materia sublunarium.* Hæc est communior & de mente D. Bernardi, qui videtur sentire Angelos esse Physicè compositos, attribuit ei tamen diversas operationes ab operationibus nostris, ergò etiam habent diversam materiam; Et

Probatur ulterius: Quia materia, quæ constaret Angelus, deberet esse indivisibilis entitativè, aliàs ipse non esset indivisibilis entitativè, sed divisibile & indivisibile sunt distinctæ speciei, ergò etiam materia Angelorum esset diversæ speciei à nostra, cum hæc sit divisibilis. Confirmatur, quia materia Angeli deberet esse spiritualis, & materia sublunarium est corporea, ergò esset diversæ rationis.

Dices: *Materia Angeli nec esse corpoream, nec spiritualement, sed reddi spiritualement per formam Angeli.* Sed Contra, quia si datur à parte rei materia talis, necessariò debet esse vel corporalis, vel spiritualis: quia ens ut sic adaequatè dividitur in spirituale, & corporale, ita quòd nullû datur ens, quòd non sit, vel spirituale, vel corporale, ergò materia ipsa non potest

VIII.

IX.

X.

Si angeli haberent materiam, ea esset distincta à nostra.

XI.

potest abstrahere ab utroque. Probatur aut. ex D. Augustino lib. de natura boni cap. 1. ubi ait: *Omnis natura, aut corpus, aut spiritus est, & lib. 12. Gen. lit. cap. 7. Quidquid corpus non est, & tamen aliquid est, jam recte spiritus dicitur. Ergo*

XII.

Quæres: An materia sit activa? Resp. materiam esse Metaphysicè & intentionalitèr activam. Patet, quia ab illa emanant proprietates & passiones, sed hoc est esse activum Metaphysicè, ergo. Deinde pullulant ab ipsa relationes accidentales, item movet intellectum ad cognitionem sui, quæ est actio

intentionalis. Deinde fat probabile est etiam, quòd concurrat ad operationes Physicas, verbi gratià, ad motum, quæ operationes toti composito competunt & non soli formæ. Nec obstat, quòd communiter dicatur materiam esse proprium pati & formæ agere, quia hoc tantum intelligendum est, quòd forma sit ratio agendi determinatè, seu hac determinatà actione: materia verò non est talis ratio agendi determinatè, sed tantum indeterminatè per quamcunque actionem, per quod adhuc sufficientèr distinguitur ejus passio ab actione formæ.

*****

DISPUTATIO III. DE FORMA SUBSTANTIALI.

SECUNDUM & principalissimum rerum naturalium principium est forma, quæ tanquam *Dea vel Regina in materia, veluti in solio suo, residet, cujus obsequio & servitio deputata sunt accidentia, quæ eam tuentur, omnibusq; modis propugnant & defendunt, quæ Antiquis, licet materia contemplanda toti fuerint dediti, abscondita sunt, ita, ut sicut oculos illorum evaserat, sic nec mente superit retenta, in ea tamen defendenda cum gloria desudavit Aristoteles, qui eam proinde pluribus compellavit titulis, nam aliquando appellavit eam speciem, eò quòd materia informi præstet decorum, seu potius determinatè specificet compositum; aliquando dixit eam pulchrum, eò quòd inducat rebus pulchritudinem: jam ait esse optimum, eò quòd quam maxime à materia appetatur: iterum vocat eam finem & terminum, eò quòd agentia naturalia eam plurimum intendunt, & generationis sit terminus: alias dixit eam esse quidam rationem & his similia, quales titulos quoq; Divus Augustinus ei sæpius tribuit, qui eam aliquando lucem, aliquando speciem, aliquando diem vocat, & libro de fide & simbolo cap. 2. ait: A qua formatum dicitur, quidquid jam accepit formam; formabile autem, quod potest eam accipere: & de hac in presenti agam disputatione. Sit igitur*

QUÆSTIO I.

*An detur forma substantialis,
& quid sit?*

I.
Non est sermo de forma artificiali.

Quæstio non procedit de forma artificiali, quæ per artem acquiritur, nec de accidentali, quæ sub sensum cadit, nec de substantiali Metaphysica, quæ realitèr illi, cujus est forma, identificatur, sed de substantiali Physica, quæ realitèr distinguitur à re, cujus est forma, ingreditur tamen constitutionem Physicam alicujus rei, per quam una res ab alia distinguitur, vocatur nunc apud Peripateticos ordinariè, actus informans & actuans, de hac ergo quæritur, an detur? & ab omnibus plus supponitur, quàm demonstratur, unde ad primam partem tituli

II.
Dantur forme substantiales in rebus naturalibus, quæ non sunt pura accidentia de genere qualitatum.

Dico I. Dantur forme substantiales in rebus naturalibus, quæ non sunt pura accidentia de genere qualitatum. Hæc est communissima inter Peripateticos, ante Aristotelem tamen licet Pythagoras, Timæus & Plato agnoverint, non tamen glorificaverunt.

Probatur Conclusio primò

supposità fide: In mysterio Eucharistiæ, post consecrationis verba, destruitur substantia panis, manentibus accidentibus, sed non destruitur sola materia prima, ergo compositum ex materia prima & alia forma, quæ non est accidens, & consequenter dantur formæ substantiales in rebus naturalibus, quæ non sunt pura accidentia; probatur minor, quia materia prima est ejusdem speciei in omnibus sub-lunaribus, ergo illa sola non destruitur, probatur consequentia: quia materia sola esset substantia panis, sequeretur quòd lapis esset panis, quia habet materiam quæ est secundum Adversarios substantia panis, imò sequeretur, quòd post consecrationem maneret substantia panis, quod sic probo: post consecrationem manet corpus Christi, quod habet materiam, sed materia est substantia panis, ergo post consecrationem manet substantia panis, quod est contra fidem. Confirmatur Conclusio & ratio, ex Autoritate Concilii Lateranensis sess. 8. ubi hæc habet: *Damnamus & repro-bamus omnes asserentes: animam rationalem mortalem esse, aut unam in omnibus hominibus, & hæc*